

Amnesty-ordbog #Transrettighedernu

At miskønne: Begreb benyttet i sammenhænge, hvor der benyttes de forkerte pronomener om en person, typisk en *transkønnet* person. Et eksempel kan være, at en *transkvinde* i en artikel i medierne omtales som "han". Eng. udtryk "misgendering".

Binær kønsforståelse: Forståelse af, at kønnet består af to uafhængige og modsatte former af henholdsvis femininitet og maskulinitet. Hvad angår den binære kønsforståelse antages der, at der kun findes to former for *kønsidentitet* og *kønsudtryk*; mand og kvinde (for børn: dreng og pige) eller femininitet og maskulinitet. Denne kønsforståelse er meget fastlåst, og der er ikke plads til flere end to former; der er ingen gråzoner mellem de to, og en person kan kun være enten det ene eller det andet – ikke begge, hverken-eller eller noget mellem de to. Det modsatte af en binær kønsforståelse er en *non-binær kønsforståelse*. Kommer af det engelske udtryk "gender binary".

Ciskønnet: Person, hvis *oplevede køn* og *kønsudtryk* svarer overens med det *køn*, personen blev tildelt ved fødslen. Mange vil samtidig leve op til de sociale forventninger knyttet til deres køn, mens nogle vil forholde sig kritisk til disse forventninger. Ciskønnet kan betegnes som det modsatte af *transkønnet*. Kommer af det engelske udtryk "cisgender".

Cisnormativitet: Social norm og institutionaliseret antagelse om, at alle mennesker er *ciskønnede*. Et sådan normsæt marginaliserer personer, der ikke er, eller ikke identificerer sig som ciskønnede. Man antager at en person enten er mand eller kvinde, og derved marginaliserer de personer, som ikke er ciskønnede. Personer der ikke er ciskønnede udtrykker ikke nødvendigvis en kønsidentitet som stemmer overens med den binære kønsopfattelse.

Gender: Eng. ord for *køn*, der betegner en persons oplevelse og følelse af sit køn, og hvordan det opfattes af andre. Det eng. ord "sex" bruges om det køn, en person blev tildelt ved fødslen.

Heteronormativitet: Den ofte ubevidste antagelse om, at det eneste rigtige og normale for kvinder er, at forelske sig i og leve sammen med en mand, og vice versa. At man bør rette sig efter nogle sociale regler for, hvad der er kvindeligt og mandligt, og at alt andet ses som unormalt. For mange virker denne opfattelse som en selvfølge, om end noget, man ikke har taget aktivt stilling til, eller er bevidst om.

Juridisk køn: Det *køn* en person har i forhold til lovgivning og administration, og som er anført i CPR – Det Centrale Personregister.

Køn: En persons køn forstås som et *biologisk køn*, et *oplevet køn* og et *udtrykt køn*. På engelsk findes to ord for køn: "Sex" for biologisk køn og "gender" for *socialt køn*. På dansk har vi kun et ord, "køn", der bruges i begge sammenhænge, og som forstavelse f.eks. i *kønsidentitet*.

Kønsidentitet: Et begreb, der refererer til den måde, en person opfatter og identificerer sit køn på. Følelsen af at være transperson, kvinde eller mand, er ikke nødvendigvis statisk, men kan være flydende og variere i intensitet igennem ens liv. Ciskønnede oplever en sammenhæng mellem deres medfødte køn, deres kønsidentitet og de samfundsskabte kønsroller – herunder forventninger til

maskuline og feminine kønsudtryk. Transpersoner bryder disse binære kønsforestillinger og tvinger os til at erkende, at de antagelser, vi har om køn, ikke er universelle eller almengyldige.

Kønskorrigerende operation: Operative indgreb for at tilpasse den *transkønnedes* eller den *interkønnedes* krop, så den i størst mulig udstrækning svarer til personens *oplevede køn*. Ikke alle transkønnede ønsker kønskorrigerende behandling. Mange ønsker f.eks. hormonbehandling, der kan udvikle køns karakteristika, der stemmer bedre overens med personens *oplevede køn*.

LGBTI: Lesbian, gay, bisexual, transgender, intersex. Dansk: Lesbiske, bøsser, biseksuelle transkønnede, intersex. Den engelske forkortelse anvendes også på dansk.

- Denne forkortelse er den mest anvendte af Amnesty. Der kan forekomme andre forkortelser, hvor flere bogstaver er inkluderet for andre grupper.

Tildelt køn: Refererer til en persons fysiologiske køn givet ved fødslen. Dette afgøres på baggrund af barnets genitalier. Enkelte børn fødes med både mandlige og kvindelige kønsdele, f.eks. intersex.

Transperson, transkønnet: Individet hvis kønsudtryk og/eller kønsidentitet devierer fra konventionelle forventninger, baseret på det køn, som disse personer blev tildelt ved fødslen. En transkønnet kvinde er en kvinde, der blev tildelt det "mandlige" køn ved fødslen, men har en kvindelig kønsidentitet. En transkønnet mand er en mand, der blev tildelt det "kvindelige" køn ved fødslen, men har en mandlig kønsidentitet. Ikke alle transkønnede personer identificerer sig som mand eller kvinde; "transpersoner/transkønnet" er et begreb, der inkluderer personer af mere end blot to køn, såvel som individer der identificerer sig som mere end ét køn eller intet køn overhovedet. Transkønnede kan vælge at undergå nogle eller alle former for kønskorrigerende behandling. Andre vælger ikke at undergå nogen former for kønskorrigerende behandling.

- **Transkvinde:** Person med kvindelig kønsidentitet, som ved fødslen blev tildelt mandligt køn. Foretrækker som regel at blive omtalt i hunkøn. Omtales også med forkortelsen MtK (mand-til-kvinde) eller MTF (Male-to-Female).
- **Transmand:** Person med mandlig kønsidentitet, som ved fødslen blev tildelt kvindeligt køn. Foretrækker som regel at blive omtalt i hankøn. Omtales også med forkortelsen KtM (kvinde-til-mand) eller FTM (Female-to-Male).

Transseksuel: Individet eller personen hvis kønsudtryk og/eller kønsidentitet devierer fra konventionelle forventninger, baseret på det køn, som disse personer blev tildelt ved fødslen. Transseksuelle ønsker at undergå, har undergået, eller er i gang med at få udført kønskorrigerende behandling. Transseksualisme står i Danmark på listen over mentale og psykiske lidelser. Mange transkønnede bryder sig ikke om ordet transseksuel, da det kan virke stødende. Brug derfor transkønnet eller transpersoner i stedet for.

Transvestit: Beskriver en person, der af og til, men ikke altid bærer tøj, der oftest associeres med et andet køn end det ved fødslen tildelte køn.

Udtrykt køn: Måden at vise sit køn, f.eks. ved valg af tøj, frisure, evt. makeup, bevægelser, interesser, aktiviteter m.v.

